

Høringsuttalelse

Høring om egen pensjonskonto mv

1. Innledning

Det vises til høringsbrev fra Finansdepartementet datert 21. november 2017, høringsnotat om egen pensjonskonto og forslag til endringer i innskuddspensjonsloven.

Sbanken ASA (Sbanken) ser positivt på endringer som vil bidra til økt pensjon for fremtidige pensjonister gjennom å stimulere til innovasjon, økt bevissthet om pensjon, reduserte kostnader og økt konkurranse. Sbanken er, og har gjennom hele vår historie vært, en pådriver for å redusere pris og fornye tilbudet innenfor både banktjenester og sparing. Vi ønsker selvsagt å bidra til det samme innenfor pensjon – nemlig å sikre et best mulig produkt for sluttkundene.

Vi er svært positive til muligheten for å samle alle pensjonsprodukter med investeringsvalg i en pensjonskonto. Ved å legge om til denne ordningen gis kundene mulighet til å ta enda større eierskap til sin pensjon og forvaltning, og til nye og eksisterende tilbydere å skape nye og bedre produkter for sluttkundene. Innskuddspensjonsloven handler om løsninger som skal vare i generasjoner fremover, og bør utformes slik at de bidrar til konkurranse, innovasjon og individuell frihet. Loven bør legge til rette for løsninger som gir mer pensjon for pengene gjennom reduserte kostnader i alle ledd. Sbanken mener at departementets forslag i høringsnotatet med fordel kunne gått enda lenger for å skape et godt produkt og bygge opp under fri konkurranse. Dette vil vi adressere i denne uttalelsen.

2. Om Sbanken

Sbanken er en ren nettbank uten filialer. Vi tilbyr bankprodukter og gebyrfrie tjenester til norske personkunder over hele landet gjennom en brukervennlig nettbank på mobil, nettbrett og PC. Siden starten har vi utfordret bransjen med enkelhet, gebyrfrihet og konkurransedyktige priser. Med målet om å ha de mest fornøyde bankkundene er vi en annerledes og åpen bank uten skjulte priser og kompliserte kundeprogram. God kundeservice og fornøyde kunder er bærebjelken i virksomheten vår, og ifølge Norsk Kundebarometer har Sbanken hatt de mest fornøyde bankkundene siden målingen startet i 2002.

Høsten 2015 ble Sbanken i Norge skilt ut fra svenske Skandiabanken AB og etablert som en selvstendig norsk bank. I november 2015 ble Sbanken ASA notert på Oslo Børs. Sbanken har i overkant av 300 ansatte som alle sitter samlet i våre kontorer i Fyllingsdalen i Bergen hvor vi betjener våre over 400.000 kunder digitalt.

Innenfor sparing har vi utfordret det etablerte ved blant annet å lansere et fondstorg med et bredt utvalg av eksternt forvaltede fond, kuttet kjøps- og salgavgift på fond, samt innført vår egen etisk screening og merking som setter kundene i stand til å ta egne bevisste valg om samfunnsansvar i investeringene. Etter hvert som vi har gjort disse endringene på våre produkter har bransjen fulgt etter og kuttet sine avgifter, samt lansert lignende tjenester som kommer kundene til gode uansett bankforbindelse.

3. Valg av modell bør gi mest mulig pensjon for pengene over tid

I sin enkleste form baserer innskuddspensjon seg på at den enkelte arbeidsgiver betaler inn et beløp på arbeidstakers konto. Denne kapitalen skal i utgangspunktet forvaltes etter arbeidstakers egne preferanser, hvor avkastningen på innskuddspensjon tilfaller arbeidstaker i utbetalingsperioden. Vi ser at kun deler av markedet gjennomfører aktive endringer – dette mener vi er et spørsmål om rådgivning og bevissthet.

Arbeidstakers interesser er ikke nødvendigvis sammenfallende med verken arbeidsgivers eller tilbyder av innskuddspensjons interesser. Sbanken mener følgende kriterier har særlig stor betydning for arbeidstakeren, og derfor bør være førende for valget av modell:

- Flexibilitet for kundene til selv å bestemme over pensjonskapitalen
- Mulighet til å holde kostnader nede knyttet til drift og forvaltning

- Økt konkurranse innenfor fondsforvaltning, pensjon og bank gjennom lave barrierer for å tilby forvaltningsløsninger
- Økte insentiver for å yte rådgivning til sluttkundene
- Bidra til økt innovasjon, gjennom å åpne opp heller enn å bygge barrierer mellom aktørene

Med vekt på disse kriteriene mener vi at det bør innføres en modell som åpner for samling av pensjonskapital, men samtidig gir valgfrihet for den enkelte til å velge en annen pensjonstilbyder enn den arbeidsgiver har valgt. Dette må gjelde for både aktive innskuddspensjonsordninger, det vi i dag benevner som pensjonskapitalbevis og IPS 2008. Sbanken ønsker også forslag om å spare privat på pensjonskonto velkommen.

Sbanken er medlem i Finans Norge, men skiller seg fra mange av dagens aktører i bank og forsikring gjennom at vi i dag kun tilbyr tjenester i privatmarkedet og ikke har et eget livselskap som tilbyr innskuddspensjon. Markedet for pensjon i lang tid har beveget seg mot større individuell frihet og ansvar og vi mener at dette fortsatt er veien frem mot økt innovasjon og bedre løsninger for sluttkunden. Dette mener vi ikke sves ut i stor nok grad av Finans Norges løsninger, og vi stiller derfor med en egen høringssvar.

Sbanken støtter høringsforslaget om egen pensjonskonto hos arbeidsgiver under forutsetning om at ordningen innføres samtidig med egen pensjonskonto hos selvvalgt leverandør. Vi ønsker også forslaget om å fjerne 12 måneders regelen velkommen. Vi mener derimot at modellen som er presentert i høringsnotatet i stor grad går imot de kriteriene vi mener bør være førende i valg av modell. Vi vil adressere disse punktvise under.

4. Skille mellom pensjonskapitalen og risikoforsikringer

I tillegg til kapitalforvaltning er innskuddspensjon ofte knyttet opp mot et forsikringselement, men dette kan også leveres som en separat tjeneste. Det er lagt til grunn i regelverket at investeringsdelen og risikodelen av en innskuddspensjonsavtale er to enkeltprodukter som kan tilbys uavhengig av hverandre. I praksis tilbys disse produktene i dag i samme avtale med pensjonsleverandør.

Ved innføring av pensjonskonto mener Sbankens at det må lovreguleres et tydelig skille mellom pensjonskapitalen som kan flyttes, og risikoforsikringene som innskuddsfritak og uførepensjon. Arbeidsgiver bør fortsatt inngå kollektiv avtale om

risikoforsikringer med et livsforsikringsselskap, mens arbeidstakeren selv kan bestemme hvor pensjonskapitalen skal forvaltes i en egen pensjonskonto.

Det er gode grunner for at innskuddet til pensjonskapital anses som et eget produkt. Flere finansforetak, jf. innskuddspensjonsloven § 2-2 (1), vil kunne tilby kapitalforvaltningen, noe som vil sikre enda bedre valgmuligheter og fleksibilitet for arbeidstakeren. Dette kan gi behov for økt behov for rådgivning, men det stilles like store krav til rådgivningskompetanse for banker som for pensjonsforetak og forsikringsselskap.

I dag domineres pensjonsmarkedet av tre store aktører, i tillegg til 7-8 mindre tilbydere. En utvidelse av tilbydere for kapitalforvaltning av pensjonskapital vil stimulere til økt konkurranse, og kan medvirke til reduserte kostnader for arbeidstakeren.

5. Sluttkunden må fritt kunne velge leverandør på aktive innskuddspensjonsordninger

Det er en rekke aktører som bidrar inn i markedet for innskuddspensjon, pensjonskapitalbevis og privat pensjonssparing i dag; både de tradisjonelle liv og pensjonsselskapene, kapitalforvaltere og verdipapirforetak tilbyr produkter og løsninger for bedriftene og/eller direkte til personkunder. Sbanken mener at høringsforslaget slik det foreligger i for stor grad vrir konkurransen mot dagens tilbydere av innskuddspensjon til bedriftene.

Vi legger merke til at bransjen via Finans Norge ønsker at man i første omgang innfører automatisk samling av tidligere og aktive pensjonsavtaler hos arbeidsgivers pensjonskontoleverandør, kun med valgfrihet over tidligere oppspart pensjonskapital. Dette skal gi bransjen lengre tid til å utvikle tekniske løsninger for den nødvendige informasjonsflyten for aktive avtaler som kreves grunnet kostnadsdeling hos selvvalgt leverandør.

Modellen Sbanken foreslår vil fjerne argumentet om kostnadsdrivende informasjonsflyt mellom aktørene. Dette åpner for valgfrihet på aktive avtaler fra dag én. Hvis hovedformålet med innføring av pensjonskonto skal være mer pensjon for pengene, vil fri og åpen konkurranse stimulere til dette. Sbanken mener at argumentet om stordriftsfordeler ikke er tilfredsstillende på sikt og viser til at den økte konkurransen på fonds- og aksjeinvesteringer har ført til store kostnadsreduksjoner for sluttkundene. Valgfrihet for sluttkunden vil også i pensjonsmarkedet bidra til økt

innovasjon og kostnadsreduksjoner både hos livselskap og distributør/formidler av verdipapir og hos forvalterne av underliggende verdipapirer.

Etter Sbankens vurdering vil samtidig innføring av adgang til å forvalte aktiv opptjening hos selvvalgt leverandør bidra til økt konkurranse og dermed lavere priser, samt bedre produktløsninger for arbeidstakerne. En løsning hvor dette ikke er mulig vil vri konkurransen mot dagens leverandører av innskuddspensjon – og få betydning ikke bare innenfor forvaltning av pensjonskapital, men også andre finansielle tjenester. Det er allerede i dag en utstrakt bruk av kryssalg på tvers av bank og pensjon, med uttalte fordelsprogram både i opptjening og utbetalingsfasen. Vi frykter at ordningen slik den er beskrevet vil forsterke dette mønsteret, og slik bidra til at mindre og nyere aktører ikke får muligheten til i konkurrere om hverken bedriftens løsning eller sluttkunde. Dette vil igjen bidra til høyere barrierer for nye aktører, lavere konkurranse og en lavere innovasjonstakt innenfor pensjon.

Sbanken foreslår å i større grad koble fra hverandre arbeidsgiver, arbeidstaker og pensjonstilbyder, og skape en pensjonskonto som er personlig og hvor sluttkunden i størst mulig grad bestemmer over forvaltningen selv. Dette anser vi som på linje med andre sentrale regelverk innenfor bank og finans hvor transparens, standardisering, innovasjon og konkurranse vektlegges i stor grad.

6. Negativt samtykke er svært uheldig for konkurransesituasjonen og for sluttkunden

Sbanken stiller seg kritiske til at høringsforslaget legger opp til negativt samtykke som metode for å samle pensjonskapitalen hos arbeidsgivers pensjonsleverandør. Negativt samtykke vil bidra mot den hensikt at kunden skal ta mer ansvar for egen pensjon, ettersom kunden ikke blir tvunget til å ta et bevisst valg. Det kan også være roten til mer forvirring, da samling kan skje uten at kunden har tatt seg tid til å sette seg inn i at en slik samling vil forekomme.

Et positivt samtykke, hvor kunden aktivt godtar å samle sin pensjonskapital hos den valgte pensjonsleverandøren, vil bidra til økt bevissthet rundt den enkeltes muligheter. Dette vil sette større krav til tydelig informasjon og tilbud om rådgivning, noe Sbanken mener er positivt for å øke kunnskapsnivået om pensjon i befolkningen.

Et annet argument mot et slikt negativt samtykke er at dette også vil være konkurransevridende mot de store, etablerte aktørene i pensjonsmarkedet. Dersom sluttkundene ikke må å ta et bevisst valg er vår bekymring at flertallet vil gå for arbeidsgiverens pensjonsleverandør. Som argumentert tidligere er ikke dette

nødvendigvis det beste for den enkelte. En situasjon hvor det åpnes for samling av pensjonskonto, uten valgfrihet og basert på negativt samtykke vil raskt kunne føre til svært høye barrierer for nye og mindre aktører

7. Valgt modell for kostnadsdeling er unødvendig og fordyrende

Finans Norge har gitt innspill til arbeidsgruppen om at kostnadsdeling hos selvvalgt leverandør vil være kostnadsdrivende som følge av kompleks informasjonsflyt mellom aktørene. Sbanken er enig i at den løsningen som beskrives i høringen er kompleks og mest sannsynlig vil være unødvendig kostnadsdrivende etter dagens løsning. En kompleks kostnadsdelingsmodell bør imidlertid ikke være det som styrer hvilken valgfrihet arbeidstakeren skal ha.

Sbanken ønsker å utfordre hele tanken bak kostnadsdelingen i dagens innskuddspensjonsløsning og skissert pensjonskonto. Dersom sluttkunden har ansvar for valg av forvaltning – og kostnadene knyttes til type investering - bør sluttkunden også ha ansvar for forvaltningskostnaden. Gitt de store endringene det legges opp til foreslår vi også å endre innskuddspensjonsloven slik at forvaltningskostnadene fremover trekkes av pensjonskapitalen, på samme måte som for verdipapirfond. Dette vil ikke bare gi kundene større insentiv til å velge god og kostnadseffektiv forvaltning, men også forenkle kostnadsfordelingsmodellen. For at dette ikke skal gi tap for arbeidstakerne i form av lavere pensjon må arbeidsgiver selvsagt pålegges å kompensere dette tapet gjennom økte innskuddspensjonssatser.

Dersom en slik radikal endring i kostnadsmodellen ikke vil er mulig, ser vi allikevel ikke at premisset for den komplekse kostnadsmodellen som beskrives i høringsnotatet vil være gjeldende etter at GDPR regelverket implementeres. Både regulatoriske og teknologiske endringene som pågår i bank og finans åpner for informasjonsflyt mellom ulike aktører gjennom blant annet åpne API-er, som kan benyttes til utlevering av stamdata. Vi mener derfor at en dagens komplekse kostnadsmodell ikke vil være grunnlag for å utsette en lovendring.

8. Flyttebarrierer må reguleres for å sikre reell konkurranse

Sbanken mener at restriksjoner på flyttegebyrer må reguleres. Som eksempel kan nevnes at det ved innføring av aksjesparekonto ble lagt til grunn at «Tilbydernes krav

om dekning av kostnader i forbindelse med flytting av konto kan ikke overstige tilbyders kostnader forbundet med flyttingen.»

Sbankens erfaring er at denne presiseringen har ført til reduserte kostnader for kundene. Dette er viktig for å unngå flyttebarrierer og stimulere til økt konkurranse.

9. Det bør åpnes for individuell sparing

Det kan i innskuddsplanen fastsettes at medlemmene skal betale innskudd til pensjonsordningen etter nærmere bestemmelser, jf. §§ 5-1 (3) og 5-6. Slik lovgivningen er i dag, må bestemmelse om individuell sparing gjelde for alle medlemmene.

Sbanken mener det bør gjøres endringer i innskuddspensjonsordningen slik at det blir opp til den enkelte arbeidstaker å avgjøre om det skal spares individuelt inn på pensjonskonto.

10. Avslutning.

Sbanken støtter lovforslaget om egen pensjonskonto. Vi mener imidlertid at løsningen som er beskrevet i høringsnotatet vil bidra til mindre bevissthet rundt egen pensjon hos sluttkunden, mindre konkurranse i markedet for pensjonskonto enn dagens løsninger, lavere insentiver for innovasjon og mindre press på kostnader totalt sett. Vi ønsker et klarere skille mellom pensjonskapital og risikoforsikringer, at sluttkunden fritt kan velge leverandør på aktive innskuddspensjonsordninger, krav om positivt samtykke for sammenslåing av pensjonsprodukter, en enklere modell for kostnadsdeling, regulering av flyttebarrierer og åpning for individuell sparing.

Historien må ikke stå i veien for morgendagens løsning og mer pensjon for pengene.

Med vennlig hilsen

Magnar Øyhovden

Daglig leder Sbanken ASA